

125318

Súťaž - Revitalizácia námestia v Spišskej Belej

Časť B

Sprievodná správa

1. Zhodnotenie polohy, vzťahov a prepojenia

Mesto Spišská Belá sa nachádza v severnej časti podtatranskej kotliny, v blízkosti takých turistických prírodných centier, akými sú: Vysoké Tatry, Slovenský raj a taktiež významných historických miest Kežmarok a Levoča. Mesto je administratívne prepojené s mestom Kežmarok je na hlavnom dopravnom ťahu medzi Popradom a Starou Ľubovňou.

Spišská Belá má všetky predpoklady stať sa významným centrom turistického ruchu vďaka svojej polohe a taktiež dochovanej urbanistickej štruktúre, ktorú predstavuje mestská pamiatková rezervácia, nachádzajúca v centre mestva, ako aj časť Strážky.

Mesto má svoju genezu, ktorá sa pravdepodobne začala pred 40 000 rokov /mladší paleolit/ - staršia doba kamenná, na základe početných archeologických nálezov. Stredoveké obdobie má zachovanú písomnú zmienku z r. 1263 - listina uhorského kráľa Bela IV., kde sa spomína hranica chotára Nemcov z Belej. V 13. storočí pre nedostatok vody bol vybudovaný Beliansky potok a v r. 1271. Spišská Belá mala poľnohospodársko – remeselnícky charakter, čo budovalo prosperitu mesta a na základe toho sa vybudovali významne stavby: kostol sv. Valentína 13. st., zvonica 16. st., katolícka škola 17. st., radnica 16. st. Výrazný rast nastal v 19. st., kedy vznikla priemyselná časť a neskôr mesto bolo tiež obohatené o funkcionalistický sloh, medzivojnové znaky rondokubizmu a moderné stavby zo 70. a 90. rokov, ktoré sú v styku s historickou štruktúrou.

2. Súčasný stav

Vzhľad a dispozičné usporiadanie priestoru námestia sa formovalo od jeho vzniku a je výsledkom vývoja niekoľkých storočí. Plocha vytvára nepravidelnú obdĺžnikovú formu tiahnúcu sa smerom západ - východ, uzatvorenú po obvode domorodých budov / meštianskych domov z južnej strany, dnes s polyfunkčnými obytno-obchodnými, administratívnymi a kultúrno-spoločenskými funkciami. Zo severnej časti je ohraničená bytovou štruktúrou a hlavnou dopravnou tepnou, ktorá taktiež pretína kontakt kostola s parkom.

Západný začiatok centra tvoria dominanty, stĺp so sochou Panny Márie – Assumptou, ďalej to je budova mestského úradu /radnice/. Západné pokračuje priestor, ktorý má verejný a zhromažďovací charakter - medzi úradom a renesančnou

zvonickou. Rímskokatolícky kostol sv. Antona Pustovníka je ohraničený plotom a vegetáciou, ktorá má parkový charakter. Z východnej strany, priestor parku pretína cesta, ktorej druhú stranu ohraničuje Múzeum J. M. Petzvala. Severné korzo námestia tvoria inštitúcie ako sú mestská knižnica, Múzeum Dr. Michala Greisigera.

Súčasný stav námestia má v dnešnej dobe dopravný charakter, ktorý nie je najideálnejší pre verejné a kultúrne funkcie mesta. Je nutné vytvoriť nový názor a novú štruktúru, ktorá pomôže tento priestor stabilizovať, vylepšiť a dať mu charakter námestia

3. Cieľ návrhu a koncepcia

V našom návrhu pracujeme s potenciálom územia. Prepájame jednotlivé časti a funkcie námestia. Prinášame tiež nový program, ktorý má možnosť rozšírenia aktivít a pritiažnutia širokého spektra obyvateľov.

Ciele:

- Zmeniť súčasný charakter pomocou tvarového riešenia
- prinavrátiť autenticitu námestia so zohľadnením na súčasne nároky v zmysle trvalo udržateľného rozvoja a akceptovaním domácich obyvateľov všetkých vekových kategórií, majiteľmi objektov na námesti, ale aj návštevníkmi mesta ako centra
- zapojenie širšieho okruhu obyvateľov do rozvoja
- riešiť technické potreby – infraštruktúra, spôsob fungovania dopravy
- rešpektovať ekologické danosti prostredia
- riešiť výtvarne formu, zodpovedajúcu historickému prostrediu
- zabezpečiť podmienky pre realizáciu kultúrnych programov a podprogramov, ktoré navzájom na seba naväzujú

Po formálnej analýze územia, ktoré ma viacúrovňový charakter a je ohraničené dopravnou tepnou, obytnou zónou a južnou historickou štruktúrou, sme stanovili jednotlivé zóny.

4. Zónovanie

A, verejný priestor

Táto zóna je umiestnená v severo-západnej časti námestia. Je ohraničená vegetačnými vrstevnicami, ktoré majú tiež spálňať pohľadovú a akustickú clonu od cesty a od obytnej časti. Tvar južného územia tvorí predpolie mestského úradu a je dvoj-úrovňové. Náš návrh spočíva vo využití tejto skutočnosti ako výhody. Vytvorili sme štruktúru ktorá má viac funkcií. V prvom rade ma funkciu prechodovú – tranzit. V druhom rade je tu možnosť využitia ako kultúrno-spoločenskú akciu a plocha ktorá vznikne pod, môže podporiť verejný program (napr. ako verejné WC). Zhromažďovací priestor, ktorý vznikol severne je možné využiť taktiež viac-účelvo (napr. na umiestnenie vianočného stromčeka, a pod.)

B, park

Zóna parku ohraničuje kostol, ku ktorému vedie bez bariérová rampa. Rampa prepája jednotlivé zony, ale tiež má tranzitný charakter. Zo severnej časti parku je vytvorená pohľadová clona do obytnej zóny, ktorá by nemala zamedziť diaľkovým priehľadom.

C, park+detské ihrisko

Túto zónu sme vytvorili na základe obklopujúcich programov v tejto časti – ako sú napríklad Základná umlecká škola, ale tiež Materská škôlka. Formovo je tento priestor v dnešnej dobe nevyužitý a vďaka svojej dynamickej štruktúre má predpoklad k detskému ihrisku, ktoré ohraničuje vegetačný plot a celková plocha má novonavrhnutú zeleň.

5. Dopravné riešenie a spevnené plochy

Návrh pozostáva z prioritného postavenia chodca na väčšine plochách námestia. Doprava by mala byť ako doplňujúci prvok. Dopravné riešenie pozostáva z vytvorenia kludnejšieho režimu a to ako návrh jednosmernej dopravy s kruhovým charakterom, ktorý sa vytvorí v obnove cesty, ktorá pretína Múzeum Petzvala a hranice parku. Parkovanie je navrhnuté ako diagonálne pre zachovanie potrebného počtu parkovacích plôch, ale aj pre vytvorenie korzového charakteru /napríklad pri uskutočňovaní spoločensko- kultúrnych akcií – námestie sa môže uzatvoriť a šírka asfaltového pásu umožňuje vytvoriť viacúčelovosť.

Spevnené plochy vychádzajú v prvom rade z rozptylu ľudí v oblasti dominant námestia, ktoré predurčujú charakter zhromaždiska. Ďalej náš návrh prepája jednotlivé dominaty, ktoré boli separované a to hlavne okolie kostola s návaznosťou

na zvonicu a mestský úrad. Navrhujeme nové šírkové a výškové usporiadanie ulice. Všetky chodníky okolo domoradi, rovnako aj stredná a severná časť sú riešené v súlade s požiadavkou na bezbarierový prístup a so zohľadnením na dvojúrovňovú skutočnosť. Všetky zóny su jednotlivo prepojené, aby sa vytvoril komfortný priechod jednotlivých dominánt.

Dôležitým bodom dopravy je cyklotrasa, ktorá sa tiahne pozdĺž hlavného pešieho a dopravného smeru a to západo-severne. Širšie vzťahy cyklotrasy je potrebné vyriešiť v náväznosti s UPN a dopravných uzloch. V neposlednom rade s požiadavkou obyvateľstva.

6. Zeleň

Prítomnosť zelene na námestí prešla podobným vývojom ako v ostatných mestách v regióne. Predpokladaný pôvod výsadby ihličnanov je z konca 90.tych rokov, ktoré navrhujeme na výrub. Tento typ stromov nie je vhodný do tohto prostredia a odstránenie tiež spočíva na základe analýzy životnosti v malokusových pomeroch.

Ako prioritné vidíme dodržanie koncepcie alejí, ktoré navrhujeme taktiež dopniť.

1. alej sa nachádza na južnej strane domoradia, ktoré kopíruje. Túto alej navrhujeme doplniť v súčasnom rytme. Tejtó aleji navrhujeme nový krivkový tvar, ktorý vychádza z uličnej čiary objektov a prechádza cez všetky 3 zóny návrhu.

2. alej, ktorá nie je na prvý pohľad také viditeľná, ohraničuje dopravný úsek zo severnej strany a na základe cirkulácie je formovaná v ostrovčekoch. Táto alej je zamedzená v úseku pred zhromažďovacou plochou Múzea a vizuálne pokračuje v 3. zóne – park+detské ihrisko.

3. alej pozostáva z krivkového tvaru, ktorá sa nachádza v okruhu kostola. Túto alej navrhujeme ponechať a umocniť ju v prízemnej oblasti o formu kríkov, zimolezov a vegetačnej plochy, ktorá má zamedziť prepadu a taktiež priehľadu do obytnej štruktúry.

4. a 5. alej sú navrhnuté ako nový prvok. Nachádzajú sa severne v riešenom území v zóne A. 4. ohraničuje dopravnú tepnu a 5. ohraničuje obytnú zónu.

7. Prvky drobnej architektúry

Návrh pozostáva z konceptu fixných prvkov, ktoré slúžia ako sedenie na relax a oddych a vychádzajú z navrhovaného tvaru. Sú umiestnené vo všetkých troch zónach na základe analýzy cirkulácie. Prvky drobnej architektúry – stojany na bickle, koše a pod. arch. súťažný návrh nerieši.

8. Povrchy

Navrhujeme 4 typy povrchov, ktoré vieme rozdeliť ako:

A, prírodný kameň

B, mlat

C, asfalt

D, zelená strecha a vegetačný povrch

A, Chodníky domoradia a prvky drobnej architektúry – prírodný kameň s pochôdzbyým zdrsneným povrchom, s vysokou obrusnosťou a poréznosťou. Taktiež obrúbiky, rampy, schodiskové stupne. /Zóna A, B,C/

B, okolie kostola – park v zóne B,

C, Tento materiál navrhujeme použiť na dopravné plochy /automobilová doprava/ a taktiež pre cyklotrasu – sfarbený asfalt

D, zelené strechy a vegetačný povrch – pri zachovaní alejí, pri novovytvorených alejách a taktiež zelená strecha nad verejným priestorom, kde zeľň má tiež bezpečnostnú funkciu – tvorí zábranu pri výškovom oddelení

9. Manažment dažďovej vody

V rámci manažmentu dažďovej vody navrhujeme opatrenia pre zadržiavanie dažďovej vody a jej opätovné využitie. Navrhujeme rezervoár – dažďové záhrady a to v severnej časti v aleji č.4 na zachytávanie vody a jej vsakovanie, resp. opätovné použitie na závlahu. V rámci rekonštrukcie vnútorného námestia, navrhujeme dažďovú záhradu v zóne 2 – park v okolí kostola pre zachytávanie vody zo žlabov striech a jej využitie na závlahu. Tiež navrhujeme vytvorenie vegetačných striech nad verejným priestranstvom a vegetačných stien z popínavých rastlín v okolí verejného priestranstva v zóne A.

10. Starostlivosť o životné prostredie

V rámci opatrení na dopad zmeny klímy okrem zvýšenia podielu stromovej pokrývky a dodatočného zahustenia vybraných lokalít stromami navrhujeme nové chodníky s prírodným povrchom (mlátom) a tiež nahrádzame asfalt vybraných existujúcich chodníkov v parku týmto povrchom. Okrem menšieho prehrievania oproti asfaltovým povrchom sú tieto chodníky súčasťou siete bežeckého okruhu. Tak isto nové nástupnej plochy navrhujeme doplniť mlátom a zhlukom stromov, vedúcemu k zníženiu teploty územia. Areál parku doplníme novými vodnými plochami.

Upozornenie:

Originálna časť súťažného návrhu (výkresovej i textovej časti) sa nesmie kopírovať, prevziať a použiť v inej dokumentácii alebo priamo v stavebnej realizácii bez súhlasu autora.